

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Шинкарик М. І.

« 29 » серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Управління особистими доходами і витратами»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 015 Професійна освіта (сфера обслуговування)

Освітня програма «Фінансова грамотність»

Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
денна	1	2	30	15	5	4	96	150	2
заочна	1, 2	2, 3	4	2	-	-	144	150	3

Тернопіль – ТНЕУ
2019

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТИМИ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ»

1. Опис дисципліни «Управління особистими доходами і витратами»

Дисципліна – Управління особистими доходами і витратами	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 01 освіта / педагогіка	Дисципліна циклу професійної та практичної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 015 «Професійна освіта» (сфера обслуговування)	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2,3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i> Практичні заняття <i>Денна – 15 год.</i> <i>Заочна – 2 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>Денна – 150 год.</i> <i>Заочна – 150 год.</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 96 год.</i> <i>Заочна – 144 год.</i> Індивідуальна робота: 5 год.; тренінг – 4 год. (денна форма).
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік.

2. Мета й завдання дисципліни «Управління особистими доходами і витратами»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Сприяння у формуванні системи знань з питань управління особистими доходами і витратами у контексті забезпечення фінансової стійкості і фінансової незалежності громадян в умовах економічної нестабільності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Розкрити теоретичні, нормативно-правові та практичні засади управління особистими доходами і витратами в умовах економічної нестабільності; виокремити основні моделі та стратегії особистої фінансової поведінки; висвітлити прагматизм управління особистим інвестиційним портфелем у контексті основних форм особистих заощаджень; розкрити методіку та виокремити специфіку управління особистими доходами і витратами для прийняття ефективних фінансових рішень

3. Програма дисципліни «Управління особистими доходами і витратами»

Змістовий модуль 1. Концептуальні основи управління особистими доходами і витратами.

Тема 1. Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами в умовах економічних трансформацій.

Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами. Поняття, які зустрічаються в процесі управління особистими доходами і витратами. Етапи управління (планування, виконання, досягнення цілей). Теорія життєвого циклу Ф. Модільяні. Теорія М. Берзона. Особливості фінансування потреб людини упродовж життя.

Цілі управління особистими доходами і витратами (коротко-, середньо- і довгострокові цілі).

Тема 2. Формування особистого капіталу як передумова досягнення цілей управління особистими доходами і витратами

Поняття сукупного особистого капіталу. Поточний капітал. Резервний капітал. Інвестиційний капітал. Відсоткова ставка (номінальна, реальна відсоткова ставка). Формула Фішера. Вплив зміни вартості грошей у часі на особливості формування окремих складових особистого капіталу.

Тема 3. Властивості складових особистого капіталу та вимоги до фінансових інструментів їхнього формування

Властивості складових особистого капіталу. Надійність, ліквідність, дохідність особистого капіталу. Взаємозв'язок між властивостями капіталу (наприклад, надійністю та ліквідністю, надійністю та дохідністю тощо). Вимоги до формування поточного капіталу, резервного капіталу, інвестиційного капіталу.

Інструменти формування окремих складових особистого капіталу (паї інвестиційних фондів, довірче управління, банківський депозит, акції, облігації)

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти управління особистими доходами і витратами

Тема 4. Безризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами

Сутність безризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами. Банківський депозит. Переваги і недоліки банківського депозиту. Капіталізація відсотків. Облігації. Переваги і недоліки облігацій. Недержавні пенсійні фонди. Переваги і недоліки недержавних пенсійних фондів.

Тема 5. Ризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами

Сутність ризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами. Прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності. Дохідність інструментів і премія за ризик. Акція. Очікувана дохідність, варіація і дисперсія акції. Кореляція акцій. Крива Гауса в управлінні особистими доходами і витратами.

Інвестиційний портфель. Очікувана дохідність, варіація і дисперсія інвестиційного портфеля. Коваріація, кореляція інвестиційного портфеля.

Тема 6. Організаційні форми управління особистими доходами і витратами

Індивідуальні форми управління особистими доходами і витратами. Самостійне інвестування. Довірче управління. Переваги і недоліки індивідуальних форм управління.

Колективні форми управління особистими доходами і витратами. Пайові інвестиційні фонди. Недержавні пенсійні фонди. Переваги і недоліки індивідуальних форм управління.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
«Управління особистими доходами і витратами»**

Денна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи управління особистими доходами і витратами					
Тема 1. Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами в умовах економічних трансформацій	5	2	13	-	
Тема 2. Формування особистого капіталу як передумова досягнення цілей управління особистими доходами і витратами	5	3	14	1	
Тема 3. Властивості складових особистого капіталу та вимоги до фінансових інструментів їхнього формування	5	2	14	1	
Змістовий модуль 2 . Практичні аспекти управління особистими доходами і витратами					
Тема 4. Безризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами	5	3	13	1	
Тема 5. Ризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами	5	2	13	1	
Тема 6. Організаційні форми управління особистими доходами і витратами	5	3	13	–	
Тренінг			4		
Разом	30	15	100	5	

Заочна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи управління особистими доходами і витратами					
Тема 1. Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами в умовах економічних трансформацій	0,5	0,5	22	-	
Тема 2. Формування особистого капіталу як передумова досягнення цілей управління особистими доходами і витратами	1	0,5	20	-	
Тема 3. Властивості складових особистого капіталу та вимоги до фінансових інструментів їхнього формування	1	0,5	20	-	
Змістовий модуль 2 . Практичні аспекти управління особистими доходами і витратами					
Тема 4. Безризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами	0,5	0,5	20	-	
Тема 5. Ризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами	0,5	-	21	-	
Тема 6. Організаційні форми управління особистими доходами і витратами	0,5	-	21	-	
Екзамен	-	-	-	-	2
Разом	4	2	144	-	2

5. Тематика практичних завдань

Практичне заняття 1. Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами в умовах економічних трансформацій

Мета: висвітлити теоретичні засади управління особистими доходами і витратами та його роль в умовах економічних трансформацій

1. Сутність та необхідність управління особистими доходами і витратами.
2. Теорія життєвого циклу Ф. Модільяні.
3. Теорія життєвого циклу М. Берзона.
4. Цілі управління особистими доходами і витратами (коротко-, середньо- і довгострокові цілі)

Література: основна 1-7, додаткова 1-8

Практичне заняття 2. Формування особистого капіталу як передумова досягнення цілей управління особистими доходами і витратами

Мета: висвітлити теоретичні засади формування особистого капіталу як передумови досягнення цілей управління особистими доходами і витратами

1. Поняття сукупного особистого капіталу.
2. Поточний капітал. Резервний капітал. Інвестиційний капітал.
3. Відсоткова ставка (номінальна, реальна відсоткова ставка).
4. Формула Фішера.
5. Вплив зміни вартості грошей у часі на особливості формування окремих складових особистого капіталу.

Література: основна 1-7, додаткова 9-15

Практичне заняття 3. Властивості складових особистого капіталу та вимоги до фінансових інструментів їхнього формування

Мета: висвітлити властивості складових особистого капіталу та вимог до фінансових інструментів їхнього формування

1. Властивості складових особистого капіталу. Надійність, ліквідність, дохідність особистого капіталу.
2. Взаємозв'язок між властивостями капіталу (наприклад, надійністю та ліквідністю, надійністю та дохідністю тощо). Вимоги до формування поточного капіталу, резервного капіталу, інвестиційного капіталу.
3. Інструменти формування окремих складових особистого капіталу

Література: основна 1-7, додаткова 16-20

Практичне заняття 4. Безризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами

Мета: висвітлити склад безризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами

1. Сутність безризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами.
2. Банківський депозит. Переваги і недоліки банківського депозиту. Капіталізація відсотків.
3. Облігації. Переваги і недоліки облігацій.

4. Недержавні пенсійні фонди. Переваги і недоліки недержавних пенсійних фондів.

Література: основна 1-7, додаткова 20-25.

Практичне заняття 5. Ризикові фінансові інструменти в управлінні особистими доходами і витратами

Мета: висвітлити склад ризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами

1. Сутність ризикових фінансових інструментів в управлінні особистими доходами і витратами. Прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності.
2. Дохідність інструментів і премія за ризик.
3. Акція. Очікувана дохідність, варіація і дисперсія акції. Кореляція акцій. Крива Гауса в управлінні особистими доходами і витратами.
4. Інвестиційний портфель. Очікувана дохідність, варіація і дисперсія інвестиційного портфеля.
5. Коваріація, кореляція інвестиційного портфеля.

Література: основна 1-7, додаткова 10-15

Практичне заняття 6. Організаційні форми управління особистими доходами і витратами

Мета: з'ясувати сутність організаційних форм управління особистими доходами і витратами

1. Індивідуальні форми управління особистими доходами і витратами.
2. Самостійне інвестування. Довірче управління.
3. Переваги і недоліки індивідуальних форм управління.
4. Колективні форми управління особистими доходами і витратами.
5. Пайові інвестиційні фонди. Недержавні пенсійні фонди.
6. Переваги і недоліки індивідуальних форм управління.

Література: основна 1-7, додаткова 15-20.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «Управління особистими доходами і витратами» виконується самостійно кожним студентом у вигляді комплексної задачі. КПЗ, що охоплює основні теми дисципліни «Управління особистими доходами і витратами». Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками практичного застосування аналітичних методів дослідження в процесі вивчення особистих доходів і витрат. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни «Управління особистими доходами і витратами».

Завдання 1. Проаналізуйте динаміку особистих доходів населення України у 2012-2018 роках. Визначте питому вагу кожного з основних джерел доходів (заробітна плата, прибуток та змішаний дохід підприємців, доходи від власності, соціальні допомоги) і на підставі одержаних результатів оцініть пріоритети населення в отриманні особистих доходів, а саме: чи це є орієнтація на отримання активних

доходів (тобто доходів від трудової діяльності) чи пасивних доходів (тобто доходів від власності та соціальних трансфертів). Вкажіть на причини такої ситуації.

Завдання 2. Оцініть питому вагу доходів громадян від найманої праці (заробітна плата і прибуток та змішаний дохід підприємців) у загальній величині особистих доходів населення України. Виявіть основні причини ситуації, що склалася, та вкажіть можливі шляхи її покращення.

Завдання 3. Оцініть питому вагу соціальних трансфертів (у розрізі основних їх видів) у загальній величині особистих доходів населення України. Виявіть основні причини ситуації, що склалася, та вкажіть можливі шляхи її покращення.

Завдання 4. Оцініть питому вагу доходів від власності у загальній величині особистих доходів населення України. Виявіть основні причини ситуації, що склалася, та вкажіть можливі шляхи її покращення.

Завдання 5. Проаналізуйте динаміку особистих витрат і заощаджень населення України у 2012-2018 роках. Визначте питому вагу кожного виду особистих витрат (придбання товарів і послуг, сплата податків та інших обов'язкових платежів, сплата доходів від власності, придбання фінансових і нефінансових активів) і на підставі одержаних результатів оцініть пріоритети населення у витрачанні особистих доходів, а саме: чи це є орієнтація на споживання (тобто придбання товарів і послуг) чи заощадження (тобто придбання фінансових і нефінансових активів). Вкажіть на причини такої ситуації.

Завдання 6. Оцініть питому вагу особистих споживчих витрат (тобто витрат, спрямованих на придбання товарів і послуг) у загальній величині витрат населення України. Перелічіть основні споживчі пріоритети населення.

Завдання 7. Оцініть питому вагу витрат на сплату податків та інших обов'язкових платежів (в розрізі основних їх видів) у загальній величині особистих витрат населення України. Якою є динаміка цих витрат? Вкажіть на причини таких змін.

Завдання 8. Оцініть питому вагу витрат на здійснення заощаджень (тобто придбання фінансових і нефінансових активів в розрізі основних їх видів) у загальній величині особистих витрат населення України. Проаналізуйте, як сучасний рівень розвитку економіки держави впливає на динаміку цього показника.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента передбачає написання та публічний захист есе і починається з вибору теми дослідження. При цьому студентам надається можливість самостійно обрати тему із запропонованої проблематики або запропонувати власну тему. У такому разі вибрана тема має бути обов'язково узгоджена з викладачем, який проводить практичні заняття.

Презентація есе проходить на практичному занятті.

Тематика самостійної роботи студентів

1. Управління особистими фінансами в умовах економічної

нестабільності: сутність та основні елементи.

2. Необхідність та основні вектори підвищення фінансової грамотності населення в Україні.
3. Вплив філософії грошей і багатства на формування фінансово незалежної особистості.
4. Сутність і класифікація особистих доходів.
5. Аналіз структури й динаміки особистих доходів.
6. Основні напрями підвищення ролі доходів громадян від найманої праці у формуванні особистих доходів.
7. Соціальні трансферти населенню: сутність, структура, динаміка.
8. Роль доходів від підприємницької діяльності і само зайнятості у формуванні сукупних особистих доходів.
9. Доходи від власності як потенційно важливе джерело особистих доходів.
10. Доходи трудових мігрантів та їх роль у підвищенні рівня особистого добробуту.
11. Тіньові доходи населення: сутність, класифікація, напрями мінімізації.
12. Оподаткування особистих доходів: зарубіжний досвід і вітчизняні реалії
13. Сутність та класифікація особистих витрат.
14. Аналіз структури і динаміки особистих споживчих витрат.
15. Аналіз середньої та граничної схильності громадян до споживання.
16. Характеристика основних моделей поведінки споживача: аскетизм та гедонізм.
17. Основні напрями оптимізації особистих споживчих витрат в умовах економічної нестабільності.
18. Особисті витрати населення неспоживчого характеру: склад, динаміка та вектори раціоналізації в сучасних умовах.
19. Сутність і класифікація особистих заощаджень.
20. Найважливіші мотиви та основні чинники формування особистих заощаджень.
21. Аналіз середньої та граничної схильності громадян до заощаджень.
22. Характеристика основних форм особистих заощаджень домогосподарств в Україні, їх переваги і недоліки.
23. Формування та управління особистим інвестиційним портфелем.
24. Агресивна, поміркована та консервативна стратегії інвестування.
25. Фінансова поведінка населення: сутність, класифікація, чинники впливу.
26. Характеристика основних моделей і найважливіших стратегій фінансової поведінки громадян.
27. Характеристика споживчої поведінки населення в сучасних умовах.
28. Аналіз оощадно-інвестиційної поведінки громадян.
29. Кредитна поведінка населення: мотиви, тенденції та приховані загрози.
30. Особисті фінанси та необхідність їх розвитку в умовах економічної

нестабільності.

31. Облік активів і пасивів як важлива передумова ефективного управління особистими фінансами.

32. Сутність та необхідність формування особистого бюджету в сучасних умовах.

33. Особисте фінансове планування та його роль у формуванні особистої фінансової незалежності і фінансової стійкості.

34. Стратегія і тактика особистого фінансового планування.

35. Методика складання особистого фінансового плану.

36. Фінансові рішення та їх вплив на формування особистих фінансів.

37. Напрямки активізації особистої фінансової поведінки населення.

38. Особиста фінансова безпека: сутність та основні загрози.

8. Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Тематика: Підвищення фінансової грамотності населення

1. Складання особистого бюджету (2 год.)

Порядок проведення:

Етап 1 . Облік доходів за попередній місяць.

Етап 2 . Аналіз витрат за попередній місяць

Етап 3 . Виведення підсумкового сальдо за попередній місяць .

Етап 4 . Складання бюджету витрат на наступний місяць.

Етап 5 . Обговорення з родиною отриманого бюджету .

Етап 6 . Аналіз, коригування та виявлення резервів зростання витрат та оптимізації доходів бюджету.

Етап 7 . Дослідження можливостей здійснення особистих заощаджень.

Етап 8 . Зробити загальний висновок з виокремленням основних проблем управління особистими доходами і витратами та сформулювати пропозиції щодо їх вирішення.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

В процесі вивчення дисципліни «Управління особистими доходами і витратами» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання комплексного практичного індивідуального завдання.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Управління особистими доходами і витратами» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)
%	20	20	20	40
Тиждень	9	17	17	—

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Оцінювання знань студентів під час вивчення курсу «Управління особистими доходами і витратами» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, виконання контрольних робіт, виконання індивідуальних самостійних робіт, складання екзамену тощо). За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, слухачам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», та «незадовільно».

Оцінка «**відмінно**» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

- дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;
- виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про особливості управління особистими доходами і витратами;
- логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;
- вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;
- володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;
- виявляє розуміння актуальних проблем, пов'язаних із управлінням особистими доходами і витратами в умовах економічної нестабільності;
- демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних занять.

Оцінка «**добре**» виставляється у випадку, коли слухач:

- дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо);
- здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі з питань управління особистими доходами і витратами;
- загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни;
- виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «**задовільно**» виставляється у тому випадку, якщо слухач:

- достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними;
- орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни;

- переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни;
 - не вміє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.
- Оцінка «незадовільно» виставляється у тому випадку, якщо слухач:
- навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно;
 - не дає відповідей на поставлені запитання;
 - не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни;
 - не володіє необхідною термінологією.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1–7
2.	Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Управління особистими доходами і витратами»	1–7

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Campbell John Y. (2006). Household finance. Cambridge: National bureau of economic research, 72 p.
2. Consumer confidence in Ukraine. Reuters URL: <http://www.reuters.com/search?blob=Consumer+confidence+>
3. Kutsiak V. Conceptualizing statistical interpretation of personal incomes in Ukraine // French Journal of Science and Education, Paris. 2014. III/2014.
4. Фабоцци Ф. (2000). Управление инвестициями. М. : ИНФРА-М, 932 с.
5. Кізима Т. О. (2010). Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та домінанти розвитку. К. : Знання, 431 с.
6. Екшембиев Р. (2010). Персональные финансы в финансовой системе государства. М. : Магистр, 304 с.
7. Ясинська Н.А. (2015). Управління особистими фінансами. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 356 с.

8. Ха-Юн Чанг (2016). Економіка. Інструкція з використання. К. : Наш формат, 400 с.

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України, URL: www.ukrstat.gov.ua.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Кізіма Т.О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та домінанти розвитку : монографія. Київ : Знання. 2010. 431 с.

2. Єфременко Т. Фінансова поведінка населення України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. (№2). С. 165–175.

3. Кізіма Т.О. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, класифікація, чинники впливу. *Світ фінансів*. 2011. (№4). С. 19–26.

4. Ковтун О.А. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, структура та класифікація. *Бізнесінформ*. 2013. (№9). С. 280–286.

5. Кузик О. В. Особливості впливу економічної політики держави на поведінку вітчизняних домогосподарств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. (Вип. 23.1). С. 274–280.

6. Кізіма Т. Стратегії та моделі фінансової поведінки домашніх господарств у сучасних умовах. *Світ фінансів*. 2009. (№2(19)). С. 88–96.

7. Леонов В. Мотиваційні чинники фінансової поведінки фінансової поведінки населення України: емпіричний аналіз. *Український соціум*. 2007. (№3). С. 63–76.

8. Іванов Р. В. Сутність, функції та економічна поведінка домогосподарств. *Бізнес*. 2018. (№ 2). С. 34–39.

9. Шаманська О. С. Фінансова поведінка домогосподарств в умовах економічної трансформації : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Тернопіль, 2015. 198 с.

10. Ломачинська І. А. Оптимізація фінансової поведінки домогосподарств у трансформаційній економіці України. *Економічний простір*. 2011. (№ 49). С. 141–149.

11. Лук'янов В. С. Дискусійні аспекти трактування фінансового ринку в сучасних наукових узагальненнях. *Економічний часопис-XXI*. 2012. (№5–6). URL: <http://soskin.info/ea/2012/5-6/201215.html> (дата звернення 16.08.2018).
12. Ковтун О. А. Проблеми періодизації трансформації фінансової поведінки домогосподарств на ринку фінансових послуг України. *Проблеми економіки*. 2013. (№3). С. 274–281.
13. Дорошенко Н. О., Романів В. В. Фінансова грамотність населення України. *Ефективна економіка*. 2018. (№ 11). URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6682> (дата звернення 15.04.2018).
14. Булавинець В.М. Теоретичні аспекти фінансової поведінки домогосподарств та її особливості в соціально-економічній нестабільності // *Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства: погляди науковців і практиків: збірн. тез. доп. третьої Всеукр. інт.-конф., (м. Тернопіль, 10 квіт. 2017 р.)*. Тернопіль, 2017. С. 16–20.
15. Кізіма Т., Шаманська О. Споживча поведінка домогосподарств: сутність, моделі, вектори оптимізації. *Світ фінансів*. 2012. (№1). С. 7–16.
16. Гончар В. «Золоті» інвестиції — правила користування. *Ліга страхових організацій*. URL: <http://uainsur.com/massmedia/33039/> (дата звернення 12.11.2018).
17. Карнаух Ю. В., Барсук Т. В. Вкладання коштів у банківські метали. *Zinet.info*. URL: http://nauka.zinet.info/1/karnauh_barsuk.php (дата звернення 15.09.2018).
18. Офіційні курси банківських металів за 10 тройських унцій. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/metal> (дата звернення 02.11.2018).
19. Сидорчук А. Необхідність формування інвестиційного портфеля домогосподарств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Вип. 1 (47). Т. 1. С. 402–404.
20. Доходи та витрати населення України за період 2010-2019 рр. *Державна служба статистики України*. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.10.2018).

21. Ковтун О. А. Проблеми періодизації трансформації фінансової поведінки домогосподарств на ринку фінансових послуг України. *Проблеми економіки*. 2013. (№ 3). С. 274–281.

22. Бонд Р., Куценко О., Лозицька Н. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки. *Проект розвитку фінансового сектору (FINREP)*. URL: <http://www.uaib.com.ua:88/news/136984.html> (дата звернення 14.08.2018).

23. Романів В. В., Дорошенко Н. О. Фінансова грамотність населення України. *Ефективна економіка*. 2018. (№ 11). URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/81.pdf (дата звернення 11.09.2018).

24. Шевчук О. Р., Ментух Н. Ф. Захист прав споживачів фінансових послуг: досвід України та Європейського союзу. *Науковий вісник Херсонського університету*. 2016. Випуск 1. Т. 2. С. 58–62.

25. Методика викладання фінансової грамотності : навч. посіб. / Т. О. Кізіма, В. В. Письменний, С. Л. Коваль, Н. І. Карпишин та ін.; за ред. д. е. н., професора Кізіми Т. О. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 200 с.